www.xtrapapers.com

Rewarding Learning

Uimhir Lárionaid

71	

Uimhir Iarrthóra

General Certificate of Secondary Education
2011–2012

Eolaíocht: Teastas Singil (Modúlach)

Sábháilteacht ar Bhóithre, Radaighníomhaíocht agus an Domhan sa Spás
Modúl 6

Bonnsraith

[GSC61]

GSC61

DÉARDAOIN 24 BEALTAINE 2012, MAIDIN

AM

45 nóiméad.

TREOIR D'IARRTHÓIRÍ

Scríobh d'Uimhir Lárionaid agus d'Uimhir Iarrthóra sna spásanna chuige sin ag barr an leathanaigh seo.
Scríobh do fhreagraí sna spásanna chuige sin sa scrúdpháipéar seo.
Freagair **gach ceann** de na **sé** cheist.

EOLAS D'IARRTHÓIRÍ

Is é 45 an marc iomlán don pháipéar seo.
Léiríonn figiúirí idir lúibíní ar thaobh na láimhe deise de leathanaigh na marcanna atá ag dul do gach ceist nó do gach cuid de cheist.

Don Scrúdaitheoir amháin	
Uimhir Ceiste	Marcanna
1	
2	
3	
4	
5	
6	
Marc Iomlán	

7958.02

www.xtrapapers.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

1 **(a)** Taispeánann an tábla seo thíos faisnéis ar na pláinéid sa Ghrianchóras againn.

Pláinéad	**Domhantarraingt (N/kg)**	**Fad ón Ghrian/milliún km**
Mearcair	4	58
	9	108
An Domhan	10	150
Mars	4	228
Iúpatar	26	778
	11	1427
Úránas	9	2870
Neiptiún	11	4497

(i) Comhlánaigh an tábla thuas trí na pláinéid atá ar iarraidh a ainmniú. [2]

(ii) Cén ceann de na pláinéid a mbeadh an meáchan is mó i nduine air?

______________________________ [1]

(iii) Cé acu pláinéad a mbeadh an chuma is doiléire ar an Ghrian uaidh? Mínigh an freagra.

____

____

______________________________ [2]

(b) Cad é a tharlódh do gach créatúr beo, dar leat, dá mbuailfeadh astaróideach mór an Domhan?

____

______________________________ [1]

www.xtrapapers.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(c) Comhlánaigh na habairtí seo a leanas.

Roghnaigh ó:

An Domhan : Fithis : An Ghrian

An Ghealach : Domhantarraingt : Frithchuimilt

Tá gach pláinéad ag gluaiseacht i ______________ thart ar an Ghrian.

Is é ______________ an fórsa a thugann orthu seo a dhéanamh.

Bhí tráth ann nuair a chreid daoine go raibh ______________ i lár na Cruinne. [3]

www.xtrapapers.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

2 **(a)** Taispeánann an léaráid thíos na hathruithe fuinnimh a bhíonn ag tarlú i dteilifíseán.

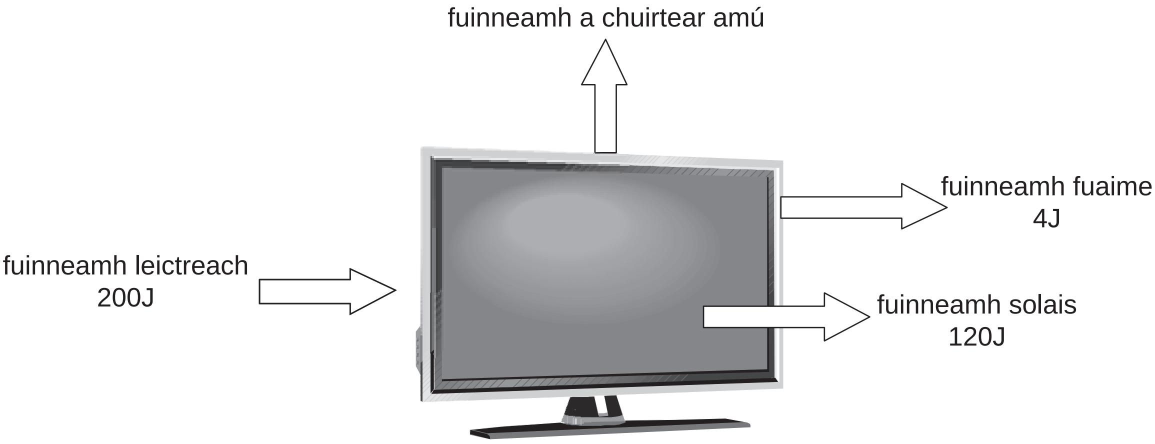

(i) Ríomh an méid d'fhuinneamh úsáideach atá á tháirgeadh ag an teilifíseán.

______________________ J [1]

(ii) Ríomh méid an fhuinnimh atá á chur amú ag an teilifíseán.

______________________ J [1]

(iii) Ainmnigh cineál **amháin** fuinnimh atá á chur amú ag an teilifíseán.

Roghnaigh ó:

leictreach : taiscthe : teas : gluaiseacht

______________________ [1]

www.xtrapapers.com

Taispeánann an léaráid thíos an lipéad éifeachtúlacht fuinnimh a bhíonn in úsáid ar theilifíseáin.

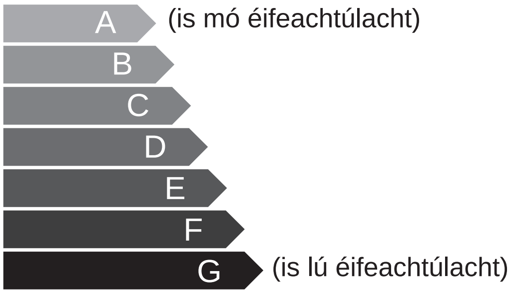

© Crown copyright

(b) Cé acu teilifíseán (A–G) a chuirfeadh an méid is lú fuinneamh amú?

_______________ [1]

(c) Cad é a chiallaíonn an téarma **éifeachtúil**?

Ticeáil (✓) an freagra ceart.

An méid fuinnimh a úsáideann gléas ☐

Cé chomh maith atá gléas le fuinneamh a athrú ina fhuinneamh úsáideach. ☐

An méid a chosnaíonn sé le gléas a choinneáil ar siúl. ☐ [1]

(d) Luaigh fáth **eacnamaíoch** amháin a gceannódh duine teilifíseán níos éifeachtúla.

____ [1]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

www.xtrapapers.com

3 Taispeánann an léaráid thíos turas Choilm ar scoil ar a n-áirítear an t-am a bhfágann sé an teach agus an t-am a mbaineann sé an scoil amach.

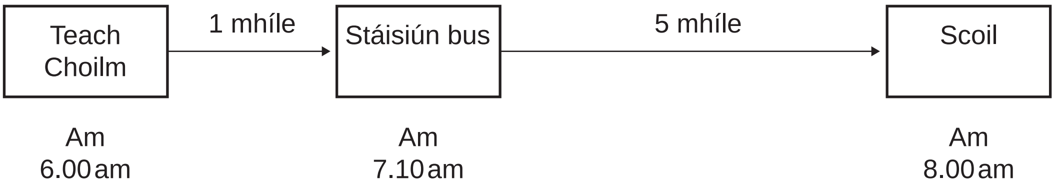

(a) **(i)** Ríomh an fad atá teach Choilm ón scoil.

_______________ míle [1]

(ii) Ríomh an t-am a ghlacann sé don turas seo.

_______________ uair an chloig [1]

(iii) Úsáid an chothromóid:

$$\textbf{meánluas} = \frac{\textbf{fad iomlán}}{\textbf{am}}$$

leis an mheánluas faoina dtéann Colm ar scoil a ríomh.
(Taispeáin do chuid oibre)

_______________ míle/uair [1]

(b) An lá dár gcionn, glacann Colm níos lú ama le dul ar scoil. Cad é a tharlóidh, má tharlaíonn aon rud, don mheánluas atá faoi?

Roghnaigh ó:

níos mó : mar an gcéanna : níos lú

____ [1]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

www.xtrapapers.com

(c) Taispeánann an léaráid thíos niútanmhéadar ag tarraingt bríce anonn binse.

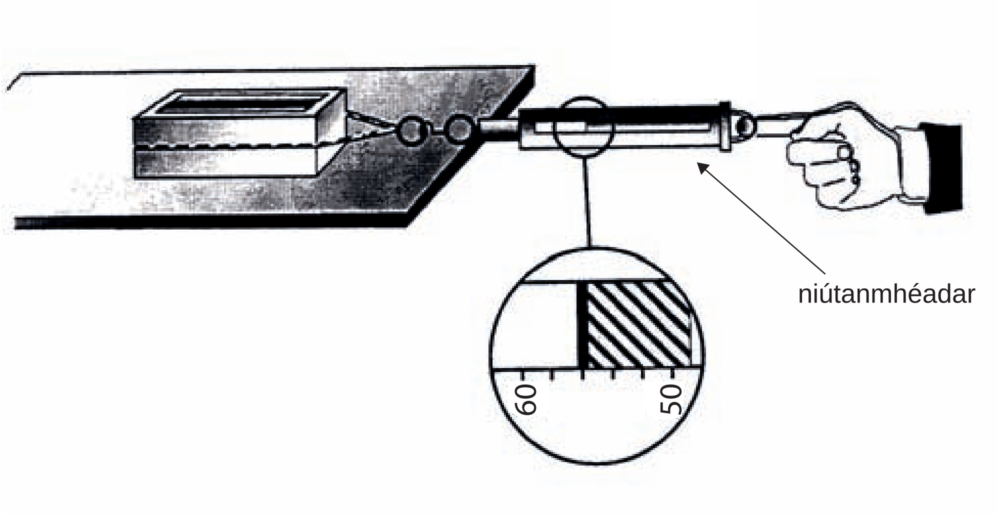

(i) Cad é an léamh ar an niútanmhéadar?

________________________ N [1]

(ii) Ainmnigh an fórsa atá ag feidhmiú in éadan ghluaiseacht an bhríce.

____ [1]

(iii) Abair go bhfuil dromchla an bhinse níos gairbhe. Cén éifeacht a bheidh aige ansin, má tá aon éifeacht ar bith ann, ar mhéid an fhórsa atá de dhíth leis an bhríce a bhogadh?

____ [1]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

www.xtrapapers.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

4 (a) Cad é an focal a bhíonn in úsáid le cur síos ar an méid beag radaíochta a bhíonn thart orainn i gcónaí?

Ciorclaigh an freagra ceart.

radaíocht chúlra : **radaíocht mhórthimpeall**

radaíocht thulrach : **radaíocht faoi thalamh** [1]

(b) Daoine is cúis le cuid den radaíocht seo. Cuir tic (✓) in aice le gach foinse ar daoine is cúis léi.

Foinse	Daoine is cúis léi
Airm núicléacha	
Gathanna cosmacha	
Carraigeacha eibhir	
X-ghathanna ó ospidéil	

[2]

Taispeánann an bharrachairt thíos leibhéil radaíochta i gceantair éagsúla i dTuaisceart Éireann.

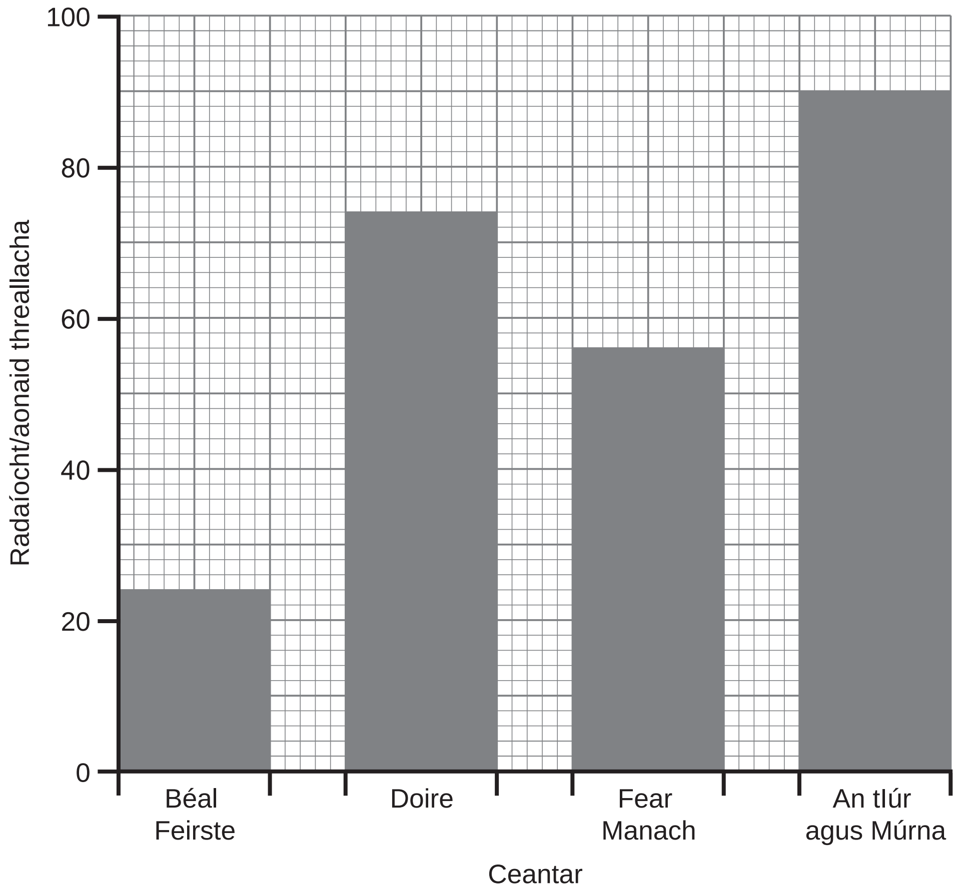

www.xtrapapers.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(c) Ainmnigh an ceantar ina bhfaigheann duine an chuid is mó radaíocht.

____ [1]

(d) Mínigh ina hiomláine an éifeacht a bhíonn ag barraíocht radaíochta ar fhíochán beo?

____

____

____ [2]

(e) Tá radaíocht alfa, radaíocht bhéite agus radaíocht gháma á n-astú ag foinse radaighníomhach. Tá ábhar difriúil in úsáid le gach cineál radaíochta a chosc mar a thaispeántar thíos.

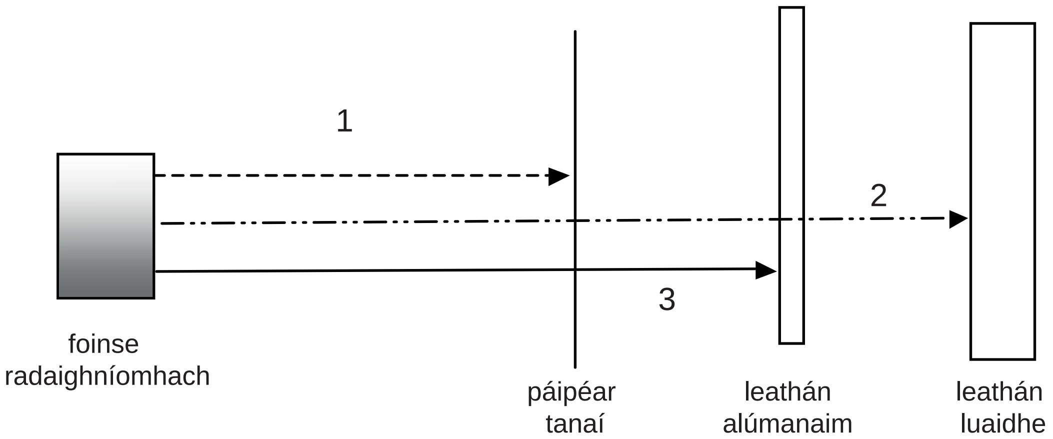

Úsáid an léaráid le gach cineál radaíochta (1, 2 agus 3) a ainmniú.

1. ____________________

2. ____________________

3. ____________________ [2]

www.xtrapapers.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

5 **(a)** Tugann an tábla thíos faisnéis ar an fhad coscánaithe faoi luasanna difriúla.

Luas/msu	**Fad coscánaithe/m**
20	6
30	14
40	24
50	38
60	54

(i) Úsáid an fhaisnéis sa tábla thuas agus breac agus tarraing líneghraf ar an eangach thíos.

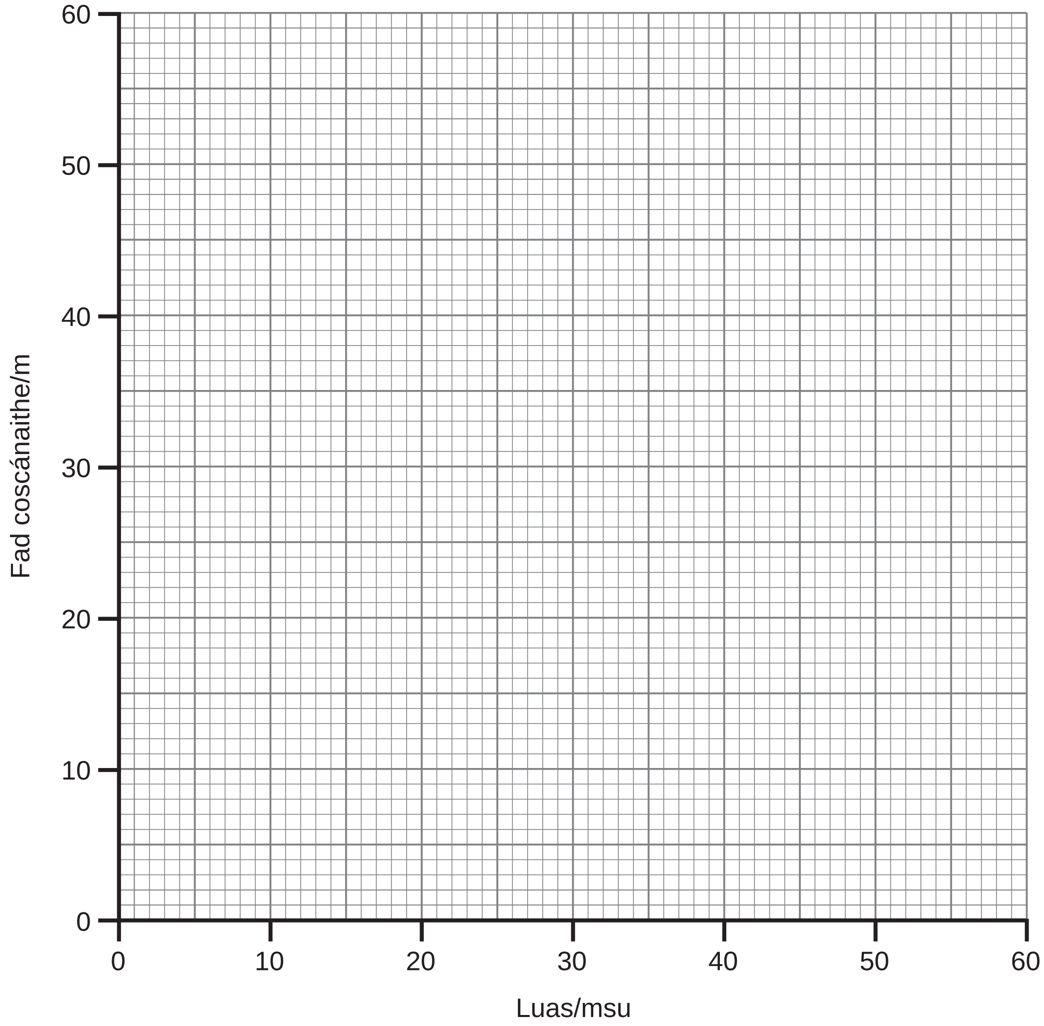

[3]

(ii) Cuir síos ar threocht atá á léiriú ag na torthaí seo.

____

____ [1]

www.xtrapapers.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(b) Seachas luas, luaigh toisc **amháin** eile a mhéadóidh ar an fhad choscánaithe. Mínigh an freagra i dtéarmaí fórsaí.

____

____

____ [2]

(c) Taispeánann an grianghraf thíos carr a bhí in imbhualadh. Thit an chuid tosaigh den charr as a chéile le gortuithe a laghdú.

© TRL Ltd / Science Photo Library

Cad é an t-ainm a thugtar ar chuid tosaigh an chairr a thiteann as a chéile ar an dóigh seo? Cén dóigh, dar leat, a laghdaíonn sé seo ar ghortuithe don tiománaí?

____

____

____ [2]

www.xtrapapers.com

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

6 Taispeánann an pictiúr thíos an spásárthach Voyager 1 ar thuras go dtí imeall an Ghrianchórais agus níos faide amach.

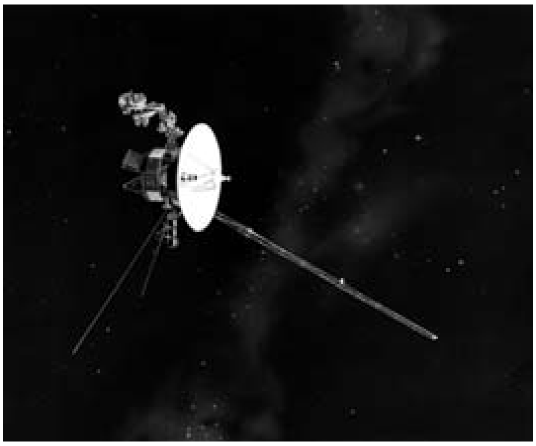

© NASA / JPL / Science Photo Library

(a) Ní dócha go sroichfidh an spásárthach seo aon phláinéad atá taobh amuigh den Ghrianchóras againn. Mínigh ina iomláine cad chuige.

____

____

____ [2]

(b) Tá an spástaiscéalaíocht an-chostasach. Luaigh **dhá** fháth a bhfuil spás á thaiscéaladh ag eolaithe go fóill.

____

____

____ [2]

(c) Mínigh ina hiomláine an dóigh ar foirmíodh an Ghrian.

____

____

____

____

____ [3]

www.xtrapapers.com

SEO DEIREADH AN SCRÚDPHÁIPÉIR

www.xtrapapers.com

www.xtrapapers.com

www.xtrapapers.com

Cuireadh isteach ar chead chun an t-ábhar cóipchirt uile a atáirgeadh.
I gcásanna áirithe is féidir nár éirigh le CCEA teagmháil a dhéanamh le húinéirí cóipchirt agus beidh sé sásta na hadmhálacha sin a fágadh ar lár a chur ina gceart amach anseo ach é a chur ar an eolas.

112906